



**BOSNIA AND HERZEGOVINA**  
Ministry of Communication and Transport  
Directorate of Civil Aviation

Događaj:	Prekid optike
Datum, vrijeme i mjesto događaja:	14.05.2015. godine, 12:48 UTC, Banja Luka
Učesnici u događaju i njihovo stanje:	
Opis događaja:	<p>Prethodno navedenog dana i vremena došlo je do prekida zakupljene linije M-tela (LL5 i LL6) na relaciji ATCU II (Banja Luka) – ATCU I (Sarajevo) koja je prouzrokovala sledeće gubitke:</p> <ul style="list-style-type: none"><li>-javne telefonske centrale ATCU II centra</li><li>-radarski JBL Channel 2 (direktna veza Jahorina site - ATCU II)</li><li>-ispad internetskog servisa</li></ul> <p>Dežurni SMC tehničar iz ATCU II je prijavio kvar ali je zbog prekida fiksne telefonije bilo problema pri uspostavljanju kontakata. Nakon toga SMC tehničar je ispunio i poslao Safety Report. Drugi Safety Report je zaprimljen od rukovoditelja službe meteorološkog bdijenja (BHMET), koji su zbog gubitka interneta onemogućeni u izradi prognoza i izvještaja.</p> <p>Nakon intervencije djelatnika M-tela telefonska centrala je proradila u 13:37 UTC (nakon 49 minuta od prekida), dok je internetski servis proradio u 20:05 UTC.</p> <p>Što se uticaja ovog događaja na JPAKL Banja Luka tiče, dežurni kontrolor letenja je izjavio da oni tog dana (14.05.2015. godine) nisu imali problema u radu.</p>
Opis postupaka učesnika u događaju:	<p>SMC osoblje je obavjestilo Šefa smjene o prekidu zakupljene linije, te kontaktiralo M-tel u svrhu otklanjanja problema.</p> <p>Osoblje BHMET je izvijestilo o degradaciji MET servisa (izrada prognoza i izvještaja) zbog ispada telefonske centrale i internetskog servisa.</p>
Okolnosti pod kojima se događaj desio:	<p>Dana 14.05.2015. godine u periodu od 12:48 do 13:37 UTC došlo je do prekida u radu telefonske centrale (fiksna telefonija). U periodu od 12:48 do 20:05 bio je u prekidu internetski servis.</p>

<p>Preduzete mjere:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Vazduhoplovni subjekt s kojim je događaj u vezi;</li> <li>2. Organizacione jedinice BHDCA.</li> </ol>	<p>1.BHANSa je u skladu sa svojim internim procedurama sprovela istragu ovog događaja.</p> <p>Zaključci sprovedene istrage:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>-do ispada telekomunikacijskih linija u zakupu došlo je zbog prekida optičkog kabla na trasi Gradiška – Aleksandrovac;</li> <li>-u slučaju sličnih prekida, postoji druga trasa (zaštita) koja je trebala preuzeti prekinutu trasu;</li> <li>-zaštita se automatski nije aktivirala;</li> <li>-nije bilo moguće utvrditi razloge zašto promet nije automatski preusmjeren na zaštitnu trasu;</li> <li>-kada su djelatnici M-tela ručno prebacili promet na drugu trasu, TK centrala u ATCU II je ponovo proradila;</li> <li>-razlog zašto je internetski servis bio dugotrajno u prekidu je taj što je prioritet M-tela bio na otklanjanju kvara optičke linije. Tek nakon što je navedeni kvar u potpunosti saniran, pristupili su otklanjanju kvara internetskog servisa;</li> <li>-djelatnici ATCU II zadovoljni su brzinom reakcije djelatnika M-tela kada je u pitanju otklanjanje kvara telefonske centrale, međutim vraćanje internetske veze u funkciju trajalo je neprimjereno dugo (7 h i 17 minuta);</li> <li>-ugovori o zakupu telekomunikacionih veza ne sadrže "nivo kvaliteta" usluge odnosno tzv. "SLA", a što je standardna praksa, kako iz poslovnih tako i safety razloga (Priručnik za upravljanje sigurnošću);</li> <li>-budući da BH MET ne posjeduje vlastiti meteorološki radar, te pri izradi prognoza i izvještaja koristi podatke iz stranih izvora (putem interneta), navedenim prekidom BH MET je ostao bez komunikacije koja omogućava izradu i razmjenu meteoroloških podataka;</li> <li>-dodatni razlog za neuspostavu internetskog servisa je bio taj što je instalirani zaštitni filter (Firewall) blokirao povezivanje BH MET ureda na internet. Prema prikupljenim podacima nakon događaja OCC 83, navedeni problem je riješen.</li> </ul> <p>2.Stručna lica SMD-a su izvršila analizu događaja.</p>
---	---

Indeks procjene rizika i razlog: (Vidjeti Prilog 2, 3. i 6 ovog Uputstva)	E3 prema RAT alatu  Ovaj događaj nije imao uticaj na ATM usluge, a dešava se povremeno.
Prijedlog mjera prevencije: (Bezbjednosne preporuke)	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Razmotriti izradu i zaključivanje <i>Service Level Agreement</i> između BHANSA i M-tel.</li> <li>2. Preduzeti aktivnosti da M-tel omogući zaštitu postojećeg internetskog pristupa (dva nezavisna uvijek dostupna pristupa).</li> <li>3. Uvesti praksu redovnog provođenja tzv. stres testova zaštite zakupljenih linija simuliranjem prekida na određenoj tački da bi se vidjelo kako će reagovati zaštita. Navedeno testiranje provoditi jednom godišnje.</li> <li>4. Zahtijevati od M-tela da se svi planirani radovi unaprijed najave Centru ATCU II ili JPAKL Banja Luka.</li> <li>5. Izvršiti nabavku službenih mobilnih telefonskih uređaja sa dvije kartice različitih operatera, za korištenje dežurnim djelatnicima za komunikaciju u nepredviđenim situacijama.</li> </ol>
Prijedlog drugih mjera:	Ne
Da li je potrebno dalje ispitivanje događaja: DA/NE (dati obrazloženje)	
Potpis imenovanog lica koje je radilo na obradi i analizi događaja i datum: (Ako na obradi i analizi radi više imenovanih lica)	Ilija Savatić, 09.09.2015. godine
Potpis rukovodioca Odjeljenja i datum:	Enes Mujezinović, 09.09.2015. godine